

Danielpa Qillqan — Pachak Qanchisniyuqñiqin##

Profético willakuy: Jeroboammanta Josías kama, ñawpaq ñankunapa kutichisqanman chayanankama

Jeff Pippenger
2024-02-29

1844 watapi, Estados Unidos llaqtapi kaq protestantekunaqa Millerita kuyuymanta karunchakurqanku, hinaspataq Babiloniaq ususin hina profetayku qhawachisqanpi sayarirqanku; chaytaqa Jeroboam nisqa runapa rikch'ayninwanmi qhawachisqa, paymi chunka hanaq lado ayllunkuna Juda uray qhapaq suyomanta rakisqa kasqankumanta qhipaman, llulla yupaychana sistemata hatarichirqan. Jeroboampa iskay quri wakankuna, huknin Betel llaqtapi ("Diospa wasin"/Iglesia ninanpaq), huknintaq Dan llaqtapi (taripanakuy/Estado ninanpaq), Estados Unidos nisqapa rikch'ayninpi kaq llulla Iglesia-Estado sistemata qhawachirqanku. Jeroboampa llulla iglesia-estado sistemanpi tukuy imaymana kaqkunaqa Aaronpa hatarichisqan hucha hatarikuypi churaska kaq kikillan ruwanakuyta qatirqanku. Chayrayku, Jeroboampa llulla yupaychana sistemanqa Aaronpa llulla yupaychana sistemanpa rikch'ayninmi karqan.

Jeroboampa llulla yupaychay sistemaqa rikuchirqanmi chay yupaychay sistemata Protestantismo sayachisqanta, ñawpaq angelpa kuyuymanta rakikuspa, papapa Romanoma animalpa ususinman, icha imagenninman tukusqanpi. Jeroboampa chay llulla sistema sayachisqa kikin pachapim, Judámanta hamuq huk profeta altarinta hinaspa llulla yupaychay sistemanta uyaychaspa rimarqan. 1844 watapi, apostata Protestantismqa papelnin qallariynin kikinpi, Romapa ususin hina rikuchisqa huk yupaychay sistema sayachiqtin, Milleritakunaqa, iñiywan, hanaq pacha santuarioq Ancha Santísimo Lugarman haykurqanku hinaspa sábadota reqsirqanku; chaymi profetapa hinaspa piñakuq willakuynin hina sayarqanku Romapa ususinkunapaq, paykunaqa akllarqankum Romapa atiy kamachikuyninpa señalta qatiykachayta—domingo yupaychayta.

Judá llaqtamanta profetapa, Jeroboamman sinchita sayarispas, chaypi chay ratollaña huk willakuy qhelqasqata rimarirqan.

Hinaspan altarpa contra waqarqan Señorpa siminpi, nispas: "¡Altar, altar! Kayhinatan Señor nin: Qhaway, Davidpa wasinmanmi huk wawa nacerqa, sutin Josías; paymi qampata hawanpi q'apachiq alto lugar sacerdotekunata qampata hawanpi haywanqa, runakunapa tullunkunataq qampata hawanpim rupachinqa." Chay p'unchayllataqmi huk señalta qorqan, nispas: "Kaymi Señorpa rimarisqan señal: Qhaway, altarqa llikisqam kanqa, hawanpi kaq uchpakunataq ichaqa jich'asqa kanqaku." 1 Reyes 13:2, 3.

Profecíapiqa "altar" simita iskay kuti rimayta uqharirqan. Profecíapi huk simi utaq huk rimay iskaychaspas kaynin, iskay ñiqin angelpa willakuyninpa huk unanchanmi, chay hinata 1844 watata reqsichispa, maypachachus iskay ñiqin angel chayamurqan, Protestantismopis umarqan, Babiloniapa ususin tukuspa. Chay pachallapitaq profeta huk señalta qorqan, imaynachus 1844

watapi Milleritakuna sábadopa señalta reqsirqanku hinata. Jeroboam qhipa versícukunapi profetata amenasarqan hina, makin ch'ulluyasqa qhiparirqan; chaymi Babiloniapa señasninta yuyarichin, mayqinchus uma pataman utaq makiman kallpawan churakuyta munan, chayta espiritualmente chaskispaqa runata wiñaypaq mana kallpayuqta ruwan.

Kay yachaykuyta ruraykuqpaq, willakuyku qhawarispas kay rimarisqanta profeta nisqanta reqsichinanchikmi: “Wawaqa Davidpa wasinpaqmi paqarinqa, sutinta Josías kanqa; qam patapiqtaq altokuna sacerdotekunata, qam patapi inciensota rupachiqkunata, haywanqa; runakunapa tullunkunataq qam patapin rupachisqa kanqa.” Josías sutinqa “Diospa cimienton” ninmi, hinaspa Adventismopa cimientonkunata reqsichin, chaykunapa ruwasqa karqan Jeroboampa llulla yupaychana sistemanta qallarisqan historiapi, chaywan rikch'achisqa kashaqtin. Jeroboam paqarichisqan llulla yupaychana sistemapa hawanpin, Josías castigasqa kanqa chay llulla yupaychanapi umalliq sacerdotekunata.

Profetaja mana kasukusqa Señorpa kamachisqanta, ama kutimunanpaq chay ñanmantachu hamusqanmanta Jeroboampa qallariyninman, nitaq mikhunanpaq utaq ukyanapaq Betelpi. Betel llulla profetapa mikhuyninta mikhusqanrayku, huk unanchasqa rikuchisqa karqa wañuyman, chaymi apamunqa 1844 qhepmanta, kutiriyta akllaqkunaman, mikhuyta ima apostata protestantismopa yachachikuyninkunatawan llulla profetapa rurayninkunatawan, 1863 watapi hatarikuyninwan rikuchisqa hina. 1863 watapi hatarikusqakunapa wañuy patanqa, Betel llulla profetapa wañuy patanwan kkillantaq kanqa. Apostata protestantismopaqa wañuy patanqa karqa agosto 11, 1840 p'unchawmanta 1844 kama historianninta, chay pachapi paykunapa; ñawpaq Diospa akllasqa llaqtan kasqankumanta qhepakusqa karqaku, Romaq ususinkunaman tukuspataq. Laodicea Adventismopa wañuy patanpas chay p'unchawkunapura kanqa, maypachachus atiyiniyuq angel uraykamurqa septiembre 11, 2001 p'unchawpi, 1840 watapi ruwasqan hina, hatun allpachakuyniyuq pachapa horankama, qayllamusaq domingo kamachikuymán rikuchiq.

11 ñiqin sityimri, 2001 watapi, pachak tawa chunka tawa waranqa runakunapa sellasqan qallarikurqan, hinallataq angilqa Jerusalén llaqtapi puriyta qallarikurqan, urqunkunapi señalta churashpa, allpapi ruwasqa millay abominacionkunamanta watukuqkunaman, waqaqkunamanpas, nisqaqa Estados Unidos, hinaspa iglesiapi (Laodicea Adventismo). 11 ñiqin sityimri, 2001 watapi, taytakunapa huchankuna, Ezequielpa tawa abominacionninkunawan rikuchisqa, sellasqa kasqapa rurayninpi, chay pacha qallarisqapi, kunan kaq pruebanapa cheqaqkuna tukurqan.

1863 watapi pruebanqa, Millerita kuyuyta cimientonkunañam karqan, “qanchis kuti” nisqawan representasqa, Levitico iskay chunka suqtayoqpi, 1863 watapi mana chaskisqa karqan chaykunata. Chay pruebaqa Jeremiaspa ñawpaq ñankunaman kutiyta munasqanku utaq mana munasqankumanta karqan, qhepa para samayta tariqpaq. 1888 watapi pruebaqa, Laodicea iglesiaman willasqa mensajemi karqan, ancianokuna Joneswan Waggonerwan apamusqanku, chaymi hinallataq iñiywan justificacionpa mensajen karqan.

1856 watapi, Laodiceaman willakuyqa ñawpaq kutita chayamurqa Milleritakuna kuyuyman, hinaspapas chayamurqa “qanchis kuti” nisqapa aswan yapasqa k'anchayninwan; ichaqa iskayninmi, Laodiceaman willakuypi hampikunawan rikuchisqa experienciapas, hinallataq

profetakuna willakusqan historiapa willakuyninpas, 1863 watapi mana chaskisqachu karqa. Chay experienciataqa rikuchirqan rikuy (mareh) nisqawan, “rikch’akuynin” nisqawan; hinallataq (chazon) nisqa “profetakuna willakusqan historia” rikuywan, iskayninpas mana chaskisqachu karqan. Chay iskaynin rikuykunaqa hunt’asqankuta tarirqanku 1844 watapa octubre killapa 22 ñiqin p’unchaypi, hinaspapas chunka isqun watakuna qhipaman iskayninkuta mana chaskirqankuchu, imaraykuchus Jesusqa tukukuyninta qallariyninwan sapa kuti reqsichin.

2001 watapi 11 ñiqin setiembrepi, 1863 hinaspa 1888 watakunapi hatarirqan mana kasukuykunapa pruebanqa, huk kutitawanmi prueba cheqaq yachachiy karqan, imaraykuchus iskayninkuqa Jeremíasqa ñawpaq ñankunawanmi tinkisqa karqanku. Chay p’unchaypitaq qhepa para willakuynin chayamurqan, hinaspataq 1919 watapa pruebanpas chayamurqan; 1919 watapim, Cristo mana ima profético relevanciayuk kasqanmanta llulla evangelio nisqa, “thak kay” hinaspa “allin seguridad” nisqa qatiq willakuy hina churakusqa karqan. Apocalipsis libro, chunka pusaqniyuq capitulopi atiyiniyuq angel 2001 watapi 11 ñiqin setiembrepi uraykamusqan p’unchaypi, hukmanta kimsa kama versículokuna hunt’akusqa karqanku, hinaspa hukmanta kimsa kama versículokunaqa “ñawpaq voz” nisqa willakuypa mensajenmi rikuchin.

“Kunanqa hamunñaichu simi, ñoqaqa willarisqayta, New York llaqta hatun yaku wayq’u hinawan pichasqa kananpaq nisqayta? Kaytaqa mana hayk’aqpas nisqachu kani. Nisqanim, chaypi hatun wasikuna wichariqta, piso hawan piso sayariqta qhawaspas: ‘Imayna manchay rikch’aykunaqmi kanqa, Señor allpata sinchita chukchichinampaq hatarimuptin! Chaypacham Apocalipsis 18:1–3 nisqankuna hunt’akunqa’ nispa. Apocalipsispa chunka pusaqniyuq kaq tukuy kapitulanka kay allpaman imaq hamunanmanta huk willakuy, huk waqyaymi. Ichaqa mana kanchu ñoqaqqa ima qhawariytaqsi sapallan New Yorkmanta imaq hamunanmanta; aswanqa yachani, huk p’unchaw chaypi hatun wasikuna Diospa atiyin tikraspa, kutirispa urmachisqanwan thuñisqa kanqankuta. Qowasqa k’anchaymanta yachani thuñiy kay pachapi kasqanta. Señorpa huk simillanwan, atiyiniyuq kallpampa huk llamkayninwan, kay hatun rumi wasikunaqa urmanqanku. Manchakuypaq rikch’aykunaqmi kanqa, mayqinpaq manam yuyaymanayku atiyta atinchu.” Review and Herald, July 5, 1906.

Apocalipsis chunka pusaqniyuqqa angelnin chayamunanwan, qhipa paraqa ch’iqchiyta qallarín, hinaspataq Habacuc iskayniyuq capítulo-pi rikuchisqa “profecíamanta rimanakuyqa” qallarín. Chay rimanakuyqa iskay metodología Biblia profeciata unanchanapaq kaqmanta karqan, hinaspataq llulla huknin, cheqaq huknin qhipa para willakuymanta. Chay rimanakuyqa tukukun Apocalipsis chunka pusaqniyuqqa “iskay kaq voz” chayamunankama, chaymi kunan pacha Babilonia patapi Diospa ejecutiva juicionnin qallariyninta reqsichin, hinaspataq Diospa wakin ovejankunata Babiloniamanta waqyayta ruwan llusqinankupaq. Iskay kaq vozpa chayamunanmi pachak tawa chunka tawa waranqa sellasqa kasqankupa historianta tukuchin; chaytaqa tawa kaq millay ruwaymi rikuchin, chay tawa kaq millay ruwaytaq kutin rikuchin Laodicea Adventismo nisqapa tawa kaq hinaspa qhipa mirayninta intita yupaychaspa k’umuykachaq hina, utqaylla hamuq domingo kamachiypi.

Apostatakuq Protestantismop wañunapa patanpi, angelpa uraykamuyinwan 1844 watapi punku wichq’akusqan ukhupi, tipificasqa karqan Laodiceapi Adventismop wañunapa patanta, angelpa

uraykamuyinwan qaylla hamuq domingo kamachiy punku wichq'akusqan ukhupi. Judá llaqtamanta profetaqa Bethel llaqtapi llulla profetawan kikin p'ampakunapi pampasqa karqan, hinallataq rey Josías reformanta qallarispa chaylla p'ampakuna ñawpaqenpi sayarqan. Rey Josíaspa reforman, sutin “Diospa cimientosninkuna” nisqanta rikuchispa, qallariq karqan Diospa qhipa p'unchay llaqtanta 11 septiembre 2001 watapi cimientosman kutichiyta qallarisqan p'unchaypi. Reformanqa qallarisqañam karqan templota kutichiy llamk'ay hap'isqa kaptin.

Chaymi qaqarisqa karqa rey Josíaspa chunka pusaj watanpi, reyqa cacharqan Safán sutiyoqta, Azalíaspa churinta, Mesulampa willaq qillqaqpa willkan, Señorpa Wasinman, nispá: Rikuy Hilcías hatun cura-man, payqa yupachun Señorpa Wasinman apamusqa qolqeta, punku waqaychaqkuna runakunamanta huñusqata; hinaspa churasqanku llamk'aqkunapa makinman, Señorpa Wasin qhawaqkunapa makinman; hinaspa paykuna qoychunku Señorpa Wasinpi llamk'aqkunaman, wasipa paqyasqankunata allinchaypaq, qiru llamk'aqkunaman, wasi ruwaqkunaman, rumi pirqaqkunaman, hinaspa rantinankupaq k'aspi, llaqlusqa rumitapas wasita allinchaypaq. Ichaqa mana mayqen yupaychasqa karqachu paykunawan chay makinman qoykusqa qolqemanta, cheqap sonqowan rurashqankurayku. Hinallataq Hilcías hatun curaqa nirqan Safán qillqaqman: Tarirqani Leypa libronta Señorpa Wasinpi. Hinaspa Hilcíasqa librota qorqan Safánman, paytaq ñawirqan. Chaymantataq Safán qillqaqqa hamurqan reyman, hinaspa reyta willarqan, nispá: Sirvinqikikunaqa wasipi tarisqa qolqeta huñurqanku, hinaspa qoykurqanku llamk'aqkunapa makinman, Señorpa Wasin qhawaqkunapa makinman. Hinaspa Safán qillqaqqa reyta rikuchirqan, nispá: Hilcías curaqa huk librota qoruwashan. Hinaspa Safánqa reypa ñawpaqninpi ñawirqan. Chaymi reyqa Leypa libro nisqapa siminkunata uyarispa p'achanta llik'irqan. Hinaspa reyqa kamachirqan Hilcías curata, Ahicamta Safánpa churinta, Acborta Micaíaspa churinta, Safán qillqaqta, Asaías reypa huk yanapaqninta, nispá: Riychik, Señormanta tapuychik noqapaq, runakunapaq, tukuy Judápaqpas, kay tarisqa libro nisqapa siminkunamanta; imaraykuchus hatunmi Señorpa phiñakuynin noqanchispa contranchispi rawrasqa, ñawpaq taytakunanchis mana kasukusqankurayku kay libro nisqapa siminkunata, noqanchismanta qillqasqa tukuy imata rurananchispaq. 2 Reyes 22:3–13.

Huk wawa paqarinanpaq, sutichasqa Josías nisqawan, reqsichin setyembre 11, 2001 p'unchayta, chay atiyiniyuq angil uraykamusqan p'unchayta, paypa qhipa p'unchay llaqtanta kutichispa ñawpa ñankunaman pusasqanpachata. Chay uraykuyqa ñawpaqmantaraq rikuchisqa karqa kikillan angilpa uraykamuyinwan agosto 11, 1840 p'unchaypi. Iskay uraykuykunaqa Islammanta huk profecía hunt'akuyninta señalasqaku. Chay historiapi runa, pipa sutin ñawpaqmantaraq reqsichiywan, hinaspa ñawpaqmantaraq willakusqanta qillqaspa rimanawan, Islampa tiempo-profecían hunt'akuyninmanta, Apocalipsis capítulo nueve versículo quincepi tarikusqanmanta, chayqa Josías karqa.

Apocalipsis qillqap chunka kaqman utaq chunka pusaqniyuq kaqman uraykamuq angelta iskayninpi, “Josías” sutim señalasqa kachkan. Josías Litchqa Islam nisqamanta willakuyta yachachirqan, chaymi 1840 watapi agosto killa chunka hukniyuq p'unchaypi hunt'asqa karqan; hinallataq 2001 watapi setiembre killa chunka hukniyuq p'unchaypi, Jeroboampa historiampi mana kasukuq profeta rikhurichisqan, Josías sutiyaq wawa paqarinanmanta profecíaqa Laodicea Adventismopi hunt'asqa karqan, angelqa qhipa p'unchaykunapi llaqtanta kutichispa púsarqan chay

kallpachaq historiama, maypichus mana kasukuq profetawan Jeroboamwan tinkuyqa hunt'ayninman chayarqan. Bibliaq atestiguasqankunaqa hamuq Josías manta huk willakuyta reqsichirqan, hinaspataq 1844 watapi mana kasukuq profetawan rikch'akuq historia yapamanta kutimuspa, sutinmanta willakuyninqa huk kutitaq profecía willakuyman churakurqan.

11 p'unchay sitriymri killapi, 2001 watapi, Judá ayllumanta Leónqa qhepa p'unchaykunapi llaqtanta pusarqan Jeremíaspa ñawpaq ñankunaman kutichinankupaq; chay ñankuna rikuchirqan tawa chunka soqtayuq watakunata, maypichus Pacto nisqa Willakuq templo sayarichisqanman usqhaylla hamunanpaq 22 p'unchay oktuwri killapi, 1844 watapi. Josíasqa Moisespa ñakay ñisqanta tarirqan templota allinchay llamk'ayta qallarispas. Pachak tawa chunka tawa waranqa runakunapa llamk'ayninqa Isaías manta rikuchisqa kachkan huk kutichiy llamk'ay hina.

Paykunañataq ñawpaq chunyaqaykunata hatarichinqaku, ñawpaq llaqlakuykunatapas sayarichinqaku, chay hina chunyaq llaqtakunatapas allichanqaku, achka miraykunapa llaqlakuykunata. Isaías 61:4.

Josíaspa ruraynin templo allinchaypi, yapamanta sayachiytipi ima kasqanta, chaymi Isaias riqsichin Diospa qhepa p'unchaykuna llaqtanpa hunt'asqan kasqanta, tukuy profetakunaqa astawan rimanku qhepa p'unchaykunamantam mana paykuna kawsasqan p'unchaykunamantaqa. Chay ruraypas unanchasqa karqa Babiloniamanta lloqsimuqkunawan Ezraspa p'unchayninpi.

Ñuqaykuqa watasqa runakuna karqayku; chaywanpas Diosniykuqa manam saqisqachu watasqa kayniykupi, aswanpas khuyapayakuyninta mast'arqan Persia nacionpa reykunapa ñawpaqenkupi, kawsariymanta qowaykuwanpaq, Diosniykupa wasinta sayarichinapaq, ch'usaqyachisqan ñak'arayninkunata allinchaypaq, hinaspataq huk pirqata qowaykupaqqa Judápi Jerusalén llaqtapipas. Esdras 9:9.

Esdraspa rurasqan llamk'ayqa hunt'akurqanña Babiloniamanta lloqsimusqankuta qhipanpi; chaymi Josíaspa rurasqan templomanta kutichiy llamk'ayta rikuchin, Isaíaspa sut'inchasqan Diospa qhipa p'unchawkuna llaqtanpa llamk'ayta, hinaspataq qallarikurqan 11 septiembre 2001 p'unchawpi. Apocalipsispiqa Juanpas chay llamk'ayta sut'inchas.

Hanaq pachaqmanta uyarisqay simitaq yapamanta rimarimuwarqan, nispas: Ri, hinaspa jap'iy kichasqa huch'uy liwruta lamar qochapi hinallataq allpapi sayashaq angelpa makinpi kaqta. Chaymi ñoqa angelman rispa nirqani: Qoway huch'uy liwruta. Hinaspa pay nimuwarqan: Jap'iy, hinaspa mikuy tukuyta; wiksaykitaqa hayaqtaq ruwasunkiman, ichaqa simiykipiqa misk'i hina mikhunqa. Hinaspa angelpa makinmanta huch'uy liwruta jap'ispa mikuqani; simiykipiqa misk'i hina karqan; mikhurusqaymanta chaylla wiksayqa hayaq tukurqan. Hinaspa nimuwarqan: Yapamantaqa achka llaqtakunapa, nacionkunapa, simikunapa, reykunapa ñawpaqenpi willakunaykipaqmi kanki. Hinaspa qosqay karqan huk soqta, baston hina; angeltaq sayaspa nirqan: Hatariy, hinaspa tupuy Diospa templonta, altarnta, chaypi yupaychaqkunatapas. Ichaqa templomanta hawa pationtaqa saqey, ama tupuychu; mana judío runakunaman qosqa kasqanrayku; paykunaqmi chay llaqtata santo nisqata saruchkanku tawa chunka iskayniyuq killakunata. Hinaspa ñoqa atiyta qosqasaq iskay testigoykunaman, paykunataqmi waranqa iskay pachak suqta chunka p'unchaykunata willakunkuq, llakiy p'achawan p'achallisqa. Apocalipsis 10:8–11:3.

Kay pasajepi Juanqa rikuchin Millerita runakunata, paykunaqa mikhurqanku angelpa makinpi kaq willakuyta uraykamuqtin 11 agosto 1840 p'unchawpi, ichaqa ñak'arirqankutaqmi 22 octubre 1844 p'unchawpi ch'aki llakikuyta. 1844 watapi ch'aki llakikuypi sayaspa, Juanman nisqa karqan payqa, Diospa qhepa p'unchaykunapi llaqtanpa unancha kasma, 1840 manta 1844 kama rikuchisqa experienciata yapamanta pasanpach kasqanta; chayhinapin ñawpaqman señalaspa 11 septiembre 2001 p'unchawman, hinallataq utqaylla hamuq domingo kamachikuykama. Payman nisqa karqan: “Wakmanta profetizanki achka llaqtakunapa, nacionkunapa, simikunapa, reykunapa ñawpaqenpi,” nispa; chayqa rikuchin tukuy pachata k'anchachisqa kasqanta angel uraykamuqtin Apocalipsis chunka pusaqniyoqpi, Apocalipsis chunka kapitulpipi historiapa yapamanta kasqanpi—“línea hawan línea.”

Diospa qhipa p'unchay llaqtan yapamanta willakuspanku kaq historia kutimunawan tupachisqa hina, Juanman nisqa karqa: “hatariy, Diospa templonta tupuway” nispa. Paypa “tupusqan” sut'inchasqa karqa; imaraykuchus 1844 watapi churakusqa karqa, chaypi 22 de octubre p'unchaypi llakikuywan sonqon hayk'akusqa karqa. Templonta tupuwayta nisqa karqa, ichaqa canchaqa saqeyta, chayta willasqa kasma mana judío runakunapa pacha kasqanta, maypachachus paykuna chay canchata saruchkanqaku waranqa iskay pachak soqta chunka watakunata. Chay waranqa iskay pachak soqta chunka watakuna tukukorqa 1798 watapi. Juanqa 1798 watapi tupuyta qallarinan karqa, ñawpaq waranqa iskay pachak soqta chunka watakunata saquespa, maypichus espíritu templopas espíritu Jerusalénpas sarusqa karqan. Payqa 1844 watapi chay llakikuy patapi sayasharqa; chayrayku, 1798 watamanta 1844 watakama, tawa chunka soqta watakuna kan. Chay tawa chunka soqta watakuna templonta representan.

Juanqa, Diospa qhepa p'unchaykunapi llaqtan hukmanta willakuyta qallarinkan karqan, 1840manta 1844kama ruwasqankuman hina, chayqa angel uraykamusqan pachapi qallarinkan karqan, Islammanta huk willakuy hunt'akusqanpi. Chay hukmanta willakusqankuqa templonta tupuy llamk'anata mañanqa karqan, chay llamk'anaqqa “ñawpaq ñankuna” mask'asqanta rikuchinqa karqan; chaymi “templo” nisqawan rikuchisqa historiakuna karqan, pacha tukukuy qallarisanpi 1798 watapi qallarisa, 1844 watapi hatun llakikuywan tukukuq. Jeremíasqa ñawpaq ñanninkunata mask'ana llamk'ankuta qallarisanqanpaq, chayqa Juanpa “tawa chunka soqtayuy wata templon” kasqanpi, Moisesqa ñak'ariy ñakasqanqa templo patapi llapanpi waqllichisqa q'upikuna ukhupi tarikusqa karqan, hinallataq hamuq Josíasqa willakusqanqa hunt'akusqa karqan. Josíasqa llamk'ananqa Isaiaswanpas hukmanta reqsisqa kachkan:

Qanmanta lloqsisqakunaqa ñawpa chunllayasqa chiqakunata hatarichinqaku; achka miraykunapa cimientonkutapas oqarichinki; qantataq sutichasunkiku: “Llik'i allinchaj”,
“Tiyanaq ñankuna kutichiq”. Isaías 58:12.

Diospa qhepa p'unchawkuna llaqtanqa kutichinan karqan “tiyanapaq ñankunata”, chaykunaqa Jeremíasqa nisqan “ñawpaq ñankuna” kanku. Paykunaqa hatarichinankupaqmi karqan ñawpaq q'ala tukusqa chiqakunata, imaynan Josíasqa Ezrasqa willakuykunapi llamk'aqkuna chayta ruwasharqanku hina. Paykunaqa llamk'achinankupaqmi karqan “sikiqmanta sikiqman” nisqa metodota, mana sasallachu Adventismopa cimienton historia-ninta “hatarichispa”, chayqa tawa chunka suqta watayoyq templowan rikuchisqa kasqanrayku, aswanpas chayta ruwaspaqa

“achka miraykunapa cimientosninkunatapas hatarichinankupaqmi” karqan. Paykunaqa reqsinankupaqmi karqan sapa reforma kuyuyqa huk cimientomanta llamk’ay kasqanta, chaymi “sikiqmanta sikiqman” nisqan qhepa p’unchawkuna cimientosninkunata 1798 watamanta 1844 watakama reqsichin. Paykunaqa allinchayta ruwanankupaqmi karqan “llik’ita”, chay llik’iqa huk p’akiy qallariyninmi huk rayanapi utaq perqapi, chaymanta aswan hatun sasachakuykunaman kicharin. Chay “llik’i” allinchasqa kananpaq karqan 1863 watapi hatarirqan rebelión.

Josías 11 ñiqin septiembre killapi 2001 watapi chayamuyptin, Diospa qhepa p’unchaykunapi llaqtan Jeremíaspa ñawpa ñankunaman kutimorqanku, hinaspataq Millerita historiata tupuyta qallariqkunku. “Paqiyninta” tarirqanku. Millerpa musquyninpi kaq allinkunapa cheqan yachayninta reqsirqanku, “ñawpa ch’usaq chiqankunata” hatarichkaspanku. “Qanchis kuti” nisqatapas tarirqanku, imaynachus Josías tarirqan hina, hinaspataq Levítico iskay chunka suqtañiqinpa cheqan yachayninta kutichirqanku; chayraykutaq “ñawpa q’ala tukusqakunata” hatarichirqanku. Levítico iskay chunka suqtañiqinpi kaq “ñawpaq” hinaspa “qhipa” q’ala tukusqakunata kutichisqankumanta qhepatataq reqsirqanku huknin 1798 watapi tukukuqta, huknintaq 1844 watapi tukukuqta. Chay hinaqa, paykunaq “ñawpa q’ala tukusqakunata hatarichiy” ruwasqankuqa, Juanman qosqa kikin “varam” karqan, templota tupunanpaq.

Judá ayllupa Leónninmi llaqtanta kutichirqa ñawpa ñankunaman, chayhinapi qhepa para willakuyta tariykunankupaq; qhepa para willakuymi Islam willakuy kachkan kinsa kaq ay kaqmanta. Qhipaman tukuyta tariqkuspankutaq Habacucpa iskay sagrado tablankunata, 1843 chaymanta 1850 wata pionero diagramakunawan rikuchisqa hina, qawarirqanku sayayninqa “kimsa aykunata” Apocalipsis pusaq kaq capitulomanta uqharisqanta, iskay kaq aytaq tukukuqña kasqanta chay sayariy historiapi maypichus Millerita templon hatarichisqa karqa. Chaymantataq reqsirqanku profeciakunapa kimsa kuti aplicakuy kamachiy yachayqa ñawpaqmantapacha Judá ayllupa Leónninrayku churakusqanta, hinaptinmi Jeremíaspa ñawpa ñankunaman kutispa “samayta chaymanta musuqchayta” reqsiyta atinkuman, chaymi qhepa para willakuy kinsa kaq aymanta, ñawpaq kaq chaymanta iskay kaq aykunapa iskay testigonkuna ndinwan sut’ichasqa chaymanta sayachisqa.

Kay yachayta qatiq suq qillqapiqa ñawpaqman riqsichisunchik.

“Awqakunaqa masinchikkunapa, paninchikkunapa yuyayninkuta qichuyta maskhan llaqtata kay qhipa p’unchaykunapi sayarinanpaq wakichiy llank’aymanta. Paypa llullakuy yachachikuyninkunaqa yuyaykunata kay horapa manchaykunamanta, ruwanankupaq kaqkunamantapas karunchanapaq wakichisqan kanku. Cristoqa hanaq pachamanta hamurqan Juanman Kikinpa llaqtanpaq qowanapaq kaq k’anchaytaqa mana imapaqpas hina yupaychanku. Ñawpaqninchikpiña kaq rikch’akuq ruwaykunaqa mana allinmi nispas, mana hukninpaq qhawarinapaq ancha chaniyuqchu yachachinku. Hanaq pacha paqarisqa cheqaq kaytaqa mana kallpayuqta ruranku, Diospa llaqtantaq ñawpaq kausayniyuq experienciankumanta qichuspa, chaypa rantinpi huk llulla ciencia-ta qunku.”

“Kaymi nin Señor nispas: Ñankunapi sayaychis, qhawariychis, tapukuychis ñawpaq ñankunamanta maypichus allin ñan kasqanta, chaypi puriychis.’ Jeremías 6:16.

“Ama pipas manam maskhachunchu ñoqayku ñiyniykuq cimientonkuna qichuriyta chinkachiyta—chay cimientokunaqa rurasqaña karqan llank’anayku qallariyninpi, Diospa siminmanta mañakuspa yachaywan hinaspa revelacionwan. Kay cimientokunapiqa ñawpaq pichqa chunka watakunapi hinaqa ruwaspa sayarichkasqayku. Runakunaqa icha yuyankuman musuq ñan tarisqankuta hinaspa atiyniyuq aswan kallpayoq cimientota churayta chay ña churasqa kaqmanta nispa. Ichaqa kayqa hatun pantasqa kaymi. Mana pipas huk cimientota churayta atinchu, aswanqa chay ña churasqa kaqllatam.”

Ñawpaq pachakunapi achkha runakuna musuq ñiyniyuq kayta hatarichiyta, musuq kamachiykunata sayachiyta qallarisqanku. Ichaqa, ¿hayka unaytaq chay hatarichisqanku sayarirqan? Utqayllam urmaq, imaraykuchus mana Roca patapi churakusqa karqan.

¿Manachu ñawpaq disipulokuna runakunapa rimayninkunawan tinkunankupaq karqan?
¿Manachu llulla yachachiykunata uyariyninkupaq karqan, chaymanta, llapanta rurayta tukuspa, sinchita sayanaykupa, nispa: “Mayqen runapas manam huk cimientota churayta atinchu ña churakusqamantaqa hukmanta, chaymi”? 1 Corintios 3:11.

“Chaymi ñawpaqpi hap’isqanchik atiyta tukukuyninkama mana kuyuykuspa sinchita hap’iyta kanan. Kallpayoq simikunaqa Diosmanta, Cristomantawan kay llaqtaman kachamusqa karqan, kay pachamanta horqomuspa, huk t’aqapi huk t’aqapi, kunan p’unchaw cheqaq-kaypa sut’i k’anchayninman. Ch’uya ninawan llank’asqa simiyuq, Diospa kamachinkunaqa willakuyta willarqanku. Hanaq pacha rimayninmi sellonta churarqan willasqa cheqaq-kaypa chiqap kasqanmanta.” Testimonies, volumen 8, 296, 297.